

MRQT

MAZOWIECKA REGIONALNA
ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Najlepsze wycieczki
z **WuKaDką** i pupilem

- OPACZ
- W-WA SALOMEA
- W-WA RAKÓW
- W-WA AL. JERUZOLIMSKIE
- W-WA ZACHODNIA WKD
- W-WA OCHOTA WKD
- W-WA ŚRÓDMIEŚCIE WKD

- Eklektyczne zabytki Mazowsza [5 km]
- Podwarszawskie patataj [7,2 km]
- Spacer nad Utrątą i Zimną Wodą [15,3 km]
- Czas w las [6,6 km]
- Mazowieckie pejzaże [24,8 km]
- Krajobrazy Chełmońskiego [32,5]

Spacer nad Utratą i Zimną wodą [15,3 km] **(Tworki WKD – Park, Utrata, Pęcice, Zbiornik Komorowski, Utrata, Las Komorowski, Zimna Woda, Kanie Helenowskie WKD)**

1. Tworki WKD – Park

Początek wycieczki nieopodal zabytkowego gmachu szpitala oraz kościoła, dawnej cerkwi.

2. Utrata i Raszynka w Malichach

Trasa wiedzie wzdłuż Utraty na prawo, omija koryto mniejszego cieku (rzeczki Raszynki) i kieruje się na południe ku zabytkowemu krzyżowi. Liczne zarybione stawy na górnej Utracie, powyżej Pruszkowa świadczą o względnej czystości jej wód, co potwierdzają gromady kaczek widziane na rzece podczas spaceru.

3. Jaz w Pęcicach

Poprzez szeroką taflę ogrodzonego stawu widoczny teren dawnego majątku Pęcice z pozostałościami zabudowań gospodarczych i dworem.

4. Szpital Komorowski i park

Okrążając dwór z lewej strony przechodzi się w kierunku Utraty, wzdłuż której prowadzi ścieżka do miejsca wypoczynku i rekreacji nad stawem Komorowskim, gdzie siedząc na ławeczce można obserwować kaczki. Secesyjny pałac zbudowano około 1900 roku w miejscu wcześniejszych drewnianych i murowanych budowli. Przed Pierwszą Wojną Światową w zmodernizowanym pałacu zorganizowano zakład przyrodolecniczy dla pacjentów szpitala tworkowskiego.

5. Suchy Las

Najpierw droga prowadzi na wprost do wsi Wolica, dalej lekko w prawo i długim odcinkiem biegnącego prosto leśnego duktu. Słychać ptaki, których ostoją są zadrzewienia na skraju lasu nad Utratą. Za rzeką aż do Lasu Komorowskiego ciągną się łąki.

6. Paszków

Po prawej stronie podmokłe nadrzeczne łąki w naturalnej dolinie Utraty, w ostatnich latach zasypano warstwą gruzu. Leśny dukt do drogi Paszków–Strzeniówka, trasa skręca w prawo na północ, za znakami szlaku czerwonego wiedzie na mostek na Utracie z widokiem na dolinę i rzekę.

7. Gajówka Granica

Szlak czerwony zbliża się do Komorowa (skrót do WKD Komorów). Na zachód częściowo pokrywa się ze ścieżką dydaktyczną Nadleśnictwa Chojnow, mija gajówkę w Granicy.

8. Nad Zimną wodą

Po wyjściu z lasu widać rozległe, zielone łąki, po zachodniej stronie Zimnej Wody drewniane zabudowania ośrodka jeździeckiego „PaTaTaj”, po wschodniej między drzewami, ośrodek „Szarża”. Na okolicznych łąkach pasą się konie. To raj dla jeźdźców, również najmniejszych, którzy mogą pojeździć na kucykach.

Czas w las [6,6 km] (Kanie WKD, Stasiówek, Gajówka, Rezerwat Hryniewieckiego, Podkowa Leśna)

1. Zosin - rozdroże szlaków

Na początku wieku XX, kiedy coraz więcej majątnych mieszkańców Warszawy rozważało budowę podmiejskich letnich rezydencji, okolice Otrębus nie były tak popularne. Jednak sielski spokój okolicy i zdrowy klimat, a także sąsiedztwo dużych kompleksów leśnych, pozwalały rozważać ich wykorzystanie do działalności sanatoryjnej. Otrębusy i ich okolice zyskały uzdrowski charakter. Pierwszym zrealizowanym obiektem tego typu było sanatorium w Karolinie, które jest siedzibą zespołu „Mazowsze”. W pierwszych latach XX wieku jeden z lekarzy związanych z Karolinem wybudował na skraju Otrębus willę „Zosinek”, dziś dawną willę zastąpiono nową. Wśród drzew stoi stylowa willa „Wierzbówek”.

2. Dębak, kapliczka Matki Boskiej

Na prawo, wzdłuż rozległego parku „Zosin”, droga obramowana szpalerami wysokich lip. Takie aleje są pamiątką po czasach projektowania ośrodków sanatoryjnych na początku XX wieku. Dalej zabytkową aleją do Stasiówka, a jeszcze dalej zielona ściana Lasu Młochowskiego z leśniczówką na skraju. Po drodze niezwykła kapliczka Matki Bożej Królującej we Wszechświecie z konstrukcją symbolizującą wszechświat, dzieło Boga w trzech wymiarach.

3. Leśniczówka Dębak

Przy leśniczówce znajduje się wygodne miejsce parkingowe i duża tablica z planem lasów. W głąb lasu prowadzi piękna stara aleja, a szlak biegnie prosto szerokim duktem. Po drodze trasę przecina szereg trawiastych drózek bocznych, zachęcających do spacerów.

4. Wydma - rozdroże szlaków

U czoła malowniczo porośniętej sosnami wydmy krzyżują się leśne drogi i szlaki piesze. Szlak czerwony, którym prowadzi trasa, przecina niebieski im. Jarosława Iwaszkiewicza, biegnący z Podkowy Leśnej w kierunku Lasu Sękocińskiego.

5. Rezerwat Hryniewieckiego

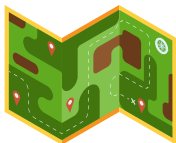
Rezerwat to fragment starego lasu w zachodniej części Lasu Młochowskiego, przylegającej do Podkowy Leśnej. Na pofalowanym terenie ze wzniesieniami i zagłębieniami rośnie stary las o charakterze dąbrowy. Przeważają wiekowe dęby i sosny o grubych i wyniosłych pniach, niektóre osiągające wiek około 200 lat. Spotkać można sarny, lisy, kuny i zające oraz wiele mniejszych ssaków, a także wiele gatunków ptaków, m.in. dzięcioły, sójki, kosy i dzwońce.

W PODRÓŻY Z PUIPEM

miska na wodę

mapa

bidon z piciem

torba na śmieci

torebka „poop bag”

psia przegryzka

telefon

TELEFONY ALARMOWE

REAGUJ, KIEDY ZAUWAŻYSZ PRZYPADEK ZNĘCANIA SIĘ NAD ZWIERZĘCIEM

policja - 997
eko patrol - 986

- w pociągu załóż psu **kaganiec**
- pod czas wędrówki, szczególnie w lesie miej psa na **smyczy**, to zapewni bezpieczeństwo Twojemu psu, innym turystom i zwierzętom leśnym
- zabezpiecz siebie i psa przed **kleszczami**

Mazowieckie pejzaże [24.8 km] (Podkowa Leśna WKD, Turczynek, Milanówek, Żuków, Brwinów, Podkowa Leśna WKD)

1. Podkowa Leśna „Pałacyk Kasyno”

Początek trasy nieopodal mieszczącego ośrodek kulturalny, zabytkowego gmachu projektu Juliusza Dzierżanowskiego, inspirowanego obiektem z uzdrowiska Vichy.

2. Wille Turczynek

Na zabytkowy zespół willowo-parkowy Turczynek składają się eklektyczne budowle, zbudowane na początku XX wieku dla warszawskich przemysłowców Wilhelma Wellischa i Jerzego Meyera.

3. Milanówek, skwer Bohaterów Polski Podziemnej, willa „Matulka”

Urzekające miasto-ogród, którego historia rozpoczęła się wraz z parcelacją majątku Milanówek i utworzeniem przystanku linii kolejowej Warszawsko-Wiedeńskiej. Nieopodal skweru Bohaterów Polski Podziemnej stoi zbudowana w 1914 roku willa „Matulka”. Mieści obecnie urząd pocztowy oraz Galerię „Matulka”.

4. Kościół

Murowany kościół stanął w 1912 roku. Nawiązuje on do stylu romańskiego, a zwieńczenie wieży, najpierw płaskie zamieniono na strzeliste. W czasie Powstania Warszawskiego parafia milanowska była miejscem schronienia dla Kurii Metropolitalnej Warszawskiej, a wraz z nią urny z sercem Chopina.

5. Park Lasockiego

Pamiętkowa tablica przy niewielkim parku im. Michała Lasockiego, założyciela Miasta-Ogrodu Milanówek i zasłużonego społecznika.

6. Żuków, kościół

Jeden z najstarszych drewnianych kościołów na Mazowszu. Świątynia o surowej architekturze i barokowym wystroju wnętrza, zbudowana w 1677 roku.

7. Brwinów, pałac Wierusz-Kowalskich

Pałac w stylu klasycystycznym w pierwszych dniach II wojny światowej pełnił funkcję szpitala polowego.

8. Brwinów, park miejski

Park Miejski im. 36 pułku piechoty Legii Akademickiej upamiętnia bitwę, jaką polscy żołnierze stoczyli z oddziałami niemieckiej 4 Dywizji Pancerniej.

9. Brwinów, kościół św. Floriana i rynek z Pomnikiem Niepodległości

Współczesny kościół kryje w swoim wnętrzu wiele cennych i zabytkowych elementów wyposażenia dawniejszych świątyń z XV wieku.

10. Brwinów, kwatery żołnierzy Września 1939

Kwatery żołnierzy Września 1939 leżą po obu stronach głównej alei. Na blokach pomnika wyryte nazwiska poległych żołnierzy.

11. Brwinów, willa „Zagroda”

Willa „Zagroda”, wybudowana w stylu dworcowym w 1910 roku przez Zygmunta Bartkiewicza, mieści siedzibę Towarzystwa Przyjaciół Brwinowa.

Krajobrazy Chełmońskiego [32,5]

(Podkowa WKD, Żółwin, Kazimierówka, Książenice, Osowiec, Kuklówka, Adamowizna, Grodzisk WKD)

1. Podkowa Leśna, willa „Zarybie”

Willa „Zarybie” należała niegdyś do dyrektora finansowego spółki „Siła i Światło”, Janusza Regulskiego.

2. Żółwin, dwór

Dwór w Żółwinie zbudowany w połowie XIX wieku dla hrabiny Michaliny z Radziwiłłów Rzyszczyszewskiej, od 1940 roku należał do Henryka Witaczka, założyciela Centralnej Doświadczalnej Stacji Jedwabniczej w Milanówku. Na terenie majątku powstała plantacja morw. Sam dwór stał się schronieniem dla wielu znanych osób z kręgu inteligencji, najpierw kresowej, a po Powstaniu również warszawskiej.

Obecnie nowi właściciele, po gruntownej rekonstrukcji i modernizacji otworzyli go dla gości. Po przeciwnej stronie ulicy, w dawnych zabudowaniach gospodarczych majątku, ma swoją siedzibę ośrodek jeździecki „Wolta”.

3. Kazimierówka, galeria Soriano

Plenerowa wystawa monumentalnych rzeźb meksykańskiego twórcy Juana Soriano, z którym właściciel majątku był zaprzyjaźniony. Między drzewami widać intrygujące monumentalne rzeźby. Każdego roku prezentowane są tu wystawy tematyczne.

4. Książenice

Za stawem teren dawnego majątku Książenice z widocznymi pozostałościami parku krajobrazowego i niewielką willą wybudowaną w latach 30. XX wieku.

5. Radonie

Dwór, w którym w czasie okupacji chronili się uciekinierzy z Warszawy, dziś w rękach prywatnych, niedostępny do zwiedzania, podziwiać można potężne dęby i lipy parkowe.

6. Adamowizna

Wśród ciągnącego się po obu stronach rzeczki Mrownej starego parku zabytkowa willa wybudowana przez doktora Mariana Chełmońskiego, brata słynnego malarza Józefa Chełmońskiego.

7. Pałacyk w Osowcu

Imponująco prezentuje się klasycystyczna sylwetka pałacyku z 1860 roku, zdewastowanego po wojnie i odbudowanego w latach 90. XX wieku. Pełniący rolę eleganckiego domu weselnego i hotelu, pałac otwiera przed gośćmi bramy zadbanego parku, pełnego zabytkowych drzew i romantycznych rzeźb.

8. Kuklówka

Za bramą ciągną się zabudowania gospodarcze, przed nimi bezpretensjonalnie uroczy dwór, nie udostępniony do zwiedzania. Dwór w 1889 roku zakupił piewca mazowieckich krajobrazów, Józef Chełmoński. Tu malarz spędził ostatnie 25 lat swojego życia.

Eklektyczne zabytki Mazowsza [5 km]
(Szpital nad Utratą, Park Potulickich, Muzeum Starożytnego Hutnictwa,
kościół św. Kazimierza, Kolarska Arena)

1. Tworki WKD

Przystanek WKD w Tworkach zlokalizowany niemal dokładnie naprzeciwko bramy szpitala.

2. Szpital w Tworkach, park

Zabytkowy, eklektyczny budynek łączący m.in. neogotycką, styl architektury dworskiej oraz art déco.

3. Cmentarz w parku

Niewielki cmentarz, na którym spoczywają twórcy polskiej psychiatrii, żołnierze Września 1939 oraz cywile z Powstania Warszawskiego.

4. Nad Utratą

Malowniczy pejzaż z rzeką, starodrzewiem, starymi stawami oraz pactedem wodnym.

5. Kościół w Tworkach - dawna cerkiew

Kościół Przemienienia Pańskiego, zbudowany w roku 1906, jako prawosławna cerkiew w stylu ormiańskim.

6. Park Potulickich, dwór Potulickich

Założenie parkowe z II połowy XIX w. powstało jako otoczenie klasycystycznego pałacyku.

7. Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego

Muzeum w zabudowaniach gospodarczych dawnego majątku Potulickich, z piękną oranżerią i charakterystyczną wieżyczką.

8. Kościół św. Kazimierza

Zbudowany na początku XX w., według projektu Czesława Domaniewskiego, łączy inspiracje elementami romańskimi i gotyckimi.

9. Kolarska Arena

Odbywają się tu regularnie mistrzostwa kolarstwa torowego i inne imprezy sportowe.

Podwarszawskie patataj [7,2 km]
(Kanie Helenowskie WKD, Otrębusy, „Mazowsze”,
Muzeum Motoryzacji, Otrębusy WKD)

1. Kanie, Ośrodek Jazdy Konnej

Położony na skraju pięknych łąk nad Zimną wodą Klub Jeździecki „Patataj”.

2. Zimna Woda - rozdroże szlaków

Przy prowizorycznej kładce przez Zimną wodę, do szlaku czerwonego PTTK dociera czarna szlak łącznikowy, prowadzący od przystanku WKD w Kaniach Helenowskich. Nieopodal naturalne miejsce na ognisko.

3. Karolin, muzeum Mazowsza

Otoczony parkiem zabytkowy gmach muzeum przybliży historię Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „MAZOWSZE” im. Tadeusza Sygietyńskiego.

4. Otrębusy, Toeplitzówka

W końcu XIX wieku działki na skraju Lasu Młochowskiego zaczęły nabywać majątni Warszawiacy, tworząc krajobraz letniskowej miejscowości.

5. Otrębusy, Muzeum Motoryzacji

Ruchove muzeum o niezwykłych zbiorach, jak arystokratyczny Packard Landulet, potężny ZIS 110 Stalina czy wyścigowe BMW DIXI z 1928 r.

6. Otrębusy WKD

Meta wycieczki.

BILETY KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ, WKD I KOLEI MAZOWIECKICH

KUPOJ SZYBKO I ŁATWO W APLIKACJI MPAY.

zasil konto lub podepnij kartę i nigdy więcej nie
trać czasu na stanie w kolejkach

ZAINSTALUJ APLIKACJĘ

